

ANALIZA IMPACTULUI DE REGLEMENTARE

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (facilitarea activității mediului de afaceri VII)

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (facilitarea activității mediului de afaceri VII)
Data:	
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Subdiviziunea:	Direcția politici de reglementare a mediului de afaceri
Persoana responsabilă și datele de contact:	Iliș Cezar, 022 250 616, cezar.ilias@mded.gov.md Chiper Valentina, 250-616, valentina.chiper@mded.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Costuri pentru agenții economici urmare, în mare parte, reglementărilor care prevăd bariere administrative, cerințe, sancțiuni nejustificate sau depășite.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Conform datelor prezentate de Biroul de Statistică în Moldova, în 2021 se atestau circa 60,3 mii de întreprinderi active, dintre care peste 98,4% se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Toate întreprinderile au raportat în anul 2021 o cifra din vânzări de circa 488 mlrd. lei. Activitatea acestora reprezintă fundamentul existenței economice a statului, a stabilității și dezvoltării sociale. Unul dintre scopurile primordiale ale administrației publice centrale, pentru a asigura dezvoltarea economică durabilă, este de a spori cifra de vânzări a întreprinderilor, fără a prejudicia interesul consumatorului. Acest obiectiv poate fi realizat prin explorarea și analiza factorilor care duc la eșecul pieței și mărirea costurilor tranzacționale pentru mediul de afaceri. Prin eliminarea acestora pot fi scăzute cheltuielile nejustificate ale mediului de afaceri, fiind astfel mărită cifra de venituri, ceea ce presupune inclusiv mărirea competitivității produselor și colectarea resurselor suplimentare la bugetul de stat.

O privire per ansamblu asupra indicatorilor principali cu privire la demografia întreprinderilor, în perioada pre-pandemică, ne permite să identificăm cât de complexă și împovărătoare este inițierea și dezvoltarea unei afaceri în circumstanțele actuale ale Moldovei, comparativ cu alte state. Cel mai relevant indicator ar fi anume rata de supraviețuire a întreprinderii în primul an, care în Moldova este indicată la circa 46% în anul 2019 (în 2018 a fost 44%), adică în mediu peste 65% din afacerile începute nu supraviețuiesc mai mult de 1 an. Pentru comparație, în Uniunea Europeană rata de supraviețuire medie pe UE este de aprox. 80% (în anul 2018)[2] de întreprinderi care trec de primul an de activitate, care variază între 71% (Portugalia) și 96% (Grecia, Suedia), chiar și în Macedonia în 2018 se atestă rata de sub 90%, ca și în Marea Britanie ce raportează o rată de circa 89% de întreprinderi (în anii 2018, 2019). Evident că asupra supraviețuirii afacerii influențează mai mulți factori de natură diversă, care includ și pregătirea corespunzătoare a administratorilor, accesul la finanțe, schimbările pe piață ș.a. Însă totuși, din percepția antreprenorilor expusă în sondajele elaborate în ultimii ani, factorii determinați țin de existența regulilor clare, echitabile și previzibile în cadrul

normativ, expectativa unei interacțiuni constructive cu organele de stat, care nu duce la prejudicii și cheltuieli nejustificate și posibilitatea în timp real, în mod efectiv de a soluționa dispute și revendica drepturile.

În acest sens, principalii factori în prezent care duc la cheltuieli nejustificate și povară suplimentară pentru mediul de afaceri din partea autorităților publice, țin de: (i) calitatea reglementării activității de întreprinzător; (ii) sistemul de control de stat asupra activității de întreprinzător, abuzurile potențiale care apar în cadrul acestuia și modul de soluționare a disputelor; (iii) calitatea sistemului judecătoresc și eficacitatea funcționării acestuia.

În UE ca și în RM IMM joacă un rol esențial în modelarea economiei reprezentând 99 % din numărul total de întreprinderi. Întreprinderile mici și mijlocii asigură peste două treimi din locurile de muncă din sectorul privat și au un rol-cheie în creșterea economică. De asemenea, au o importanță crucială pentru economia europeană ca angajatori și surse de inovare. Comisia Europeană sprijină dezvoltarea acestor întreprinderi, în special, prin „Small Business Act” și principiul său „a gândi mai întâi la scară mică” și prin facilitarea, printre altele, a accesului la fondurile UE. Agenda pentru o reglementare inteligentă a Comisiei vizează de asemenea, acordarea de ajutor întreprinderilor mici prin reducerea la minimum a sarcinii impuse acestora de legislația considerată necesară la nivelul UE.

Parlamentul European în Rezoluția sa din 16 decembrie 2020 referitoare la o nouă strategie pentru IMM-urile recunoaște că excesul de sarcini administrative și reglementări afectează capacitatea IMM-urilor de a prospera, deoarece acestea nu dispun de resursele necesare pentru a face față cerințelor birocratice complexe și menționează că este necesar să se îmbunătățească și să se simplifice reglementările și să adopte o foaie de parcurs cu obiective și indicatori concreți și obligatorii, ca o condiție prealabilă importantă pentru capacitatea economiei de a se redresa și a inova și pentru a proteja competitivitatea întreprinderilor din UE; constată că mai multe state membre au stabilit obiective cantitative de reducere a sarcinii administrative de până la 30 % și invită Comisia să stabilească obiective cantitative și calitative ambițioase și obligatorii la nivelul UE pentru reducerea sarcinilor administrative, cât mai curând posibil după efectuarea unei evaluări a impactului și, în orice caz, nu mai târziu de iunie 2021 și înainte de comunicarea Comisiei. La fel, constată că această foaie de parcurs ar trebui să identifice domeniile în care sarcinile administrative și reglementările pentru IMM-uri ar trebui reduse substanțial pentru a diminua costurile de asigurare a conformității, inclusiv birocrăția, și să sprijine statele membre pentru a-și reduce rapid numărul de norme, garantând totodată drepturile lucrătorilor, standardele sociale și de sănătate și protecția mediului; subliniază că, pentru a monitoriza eficiența reducerii birocrăției, este important ca aceste măsuri să fie evaluate și ex post, luând în considerare perspectiva IMM-urilor și fără a aduce atingere drepturilor lucrătorilor.

Astfel, având la bază și experiența UE pentru a facilita dezvoltarea sectorului IMM, se impune reducerea sarcinilor administrative, percepute de mediul de afaceri drept birocrăție excesivă. După cum a fost menționat supra, peste 98,4% din întreprinderile din Republica Moldova se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Dimensiunea mică a acestor companii le face foarte sensibile și afectate de lipsa de personal calificat în domeniile juridic, resurse umane și alte care desfășoară preponderent activități de natură administrativă. De asemenea, resurse limitate nu permit acestora să beneficieze de suportul companiilor private de consultanță în afaceri. Angajatorii de multe ori se simt sufocați de numărul de hârtii pe care trebuie să le completeze pentru angajații sau de rapoarte ce trebuie prezentate instituțiilor de stat.

Principalele constrângeri și propuneri de îmbunătățire a reglementărilor ce va reduce povară administrativă asupra întreprinderilor sunt următoarele: impunerea unor sarcini administrative nejustificate, respectiv, îmbunătățirea accesului la informație, susținerea digitalizării serviciilor precum și eliminarea constrângerilor și îmbunătățirea legislației pe domeniile fiscal, vamal ș.a.

Unul dintre principalii factori în prezent care duce la cheltuieli nejustificate și povară suplimentară pentru mediul de afaceri din partea autorităților publice, ține de calitatea reglementării activității de întreprinzător. Expertiza calității reglementărilor care afectează mediul de afaceri este efectuată

potrivit Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative de către Grupul de Lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător cu suportul Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare (SEIR). Analiza Impactului de Reglementare și proiectele de acte normative cu impact asupra mediului de afaceri se analizează prin prisma corespunderii cu principiile de reglementare a activității de întreprinzător stabilite prin Legea nr.235/2006. Iar o problema care afectează calitatea reglementărilor ține de faptul că nu toate proiectele de acte normative cu impact asupra mediului de afaceri sunt expertizate cu AIR de către Grupul de Lucru. Astfel, una dintre problemele în procesul de reglementare constă în faptul că autoritățile publice centrale (în special, cu funcții de control), contrar atribuțiilor stabilite de lege, continuă să aprobe acte normative și să le impună, fie să aprobe acte normative în temeiul legii, dar care substanțial depășesc limitele stabilite de legiuitor.

DESCRIEREA PROBLEMELOR SPECIFICE/SECTORIALE:

DOMENIUL PUBLICITATEA EXTERIOARĂ

1. Legea cu privire la publicitate nr. 62/2022 în art.30 alin. (1) și (2) prevede că nu constituie publicitate exterioară și nu necesită autorizație pentru dispozitiv publicitar: a) firma cu o suprafață maximă de 1 m²; b) vitrinele localurilor de comerț și de prestări de servicii, amenajate cu mărfuri comercializate și iluminate pe timp de noapte, iar orice alte imagini și/sau inscripții amplasate pe un local de comerț sau de prestări de servicii, cu excepția celor prevăzute la alin.(1), se consideră publicitate și se autorizează în modul stabilit.” Conform art. 3 din Legea nr. 62/2022 termenul “firmă” presupune orice inscripție amplasată pe imobilul în care își desfășoară activitatea un comerciant sau într-un loc adiacent, special amenajat, având ca obiect denumirea, marca comercială, logotipul/emblema, programul de activitate și/sau genurile de activitate ale comerciantului respectiv și, după caz, elemente de design și aranjament artistic/arhitectural. Mediul de afaceri consideră că suprafața maximă actuală reglementată de **1 metru pătrat** este una insuficientă, care nu permite agenților economici să încadreze majoritatea informațiilor care se doresc a fi comunicate, inclusiv ținând cont de obligațiile impuse prin lege în ceea ce privește conținutul firmei de la locurile de comerț. Deoarece multe din firmele de la locurile de comerț au o suprafață mai mare de 1 metru pătrat, suprafața firmei care excedă această mărime este taxată neuniform și excesiv de către autoritățile publice locale.

Luând în considerare la momentul actual diversitatea contribuabililor și noua noțiune utilizată în Lege (cea de Dispozitiv publicitar ca și obiect al autorizării și impunerii cu taxă locală) cu un sens extrem de larg și general, fără intervenția cu anumite concretizări privind modul de aplicare, precum și fără introducerea anumitor derogări justificate, taxa care se va aplica pentru dispozitivele publicitare devine o povara fiscală majoră, pentru instituțiile financiare, dar și pentru orice alți agenți economici, pentru că, practic orice informație afișată ce depășește 1m² devine publicitate, indiferent de locul plasării acesteia. Pentru a justifica afirmația expusă în privința contradicțiilor ce pot apărea în procesul de aplicare, precum și în privința necesității introducerii unor norme derogatorii, intervenim cu următoarele argumente și exemplificări. Reieșind din prevederea legală conform căreia orice informație ce depășește suprafața de 1m² va fi calificată ca publicitate, în categoria de “dispozitiv publicitar” ca și obiect al autorizării și impozitării, urmează să se încadreze inclusiv:

- *denumirea, emblema și marca comercială a Companiei* . În cazul în care denumirea agentului economic va fi echivalată publicității, urmare a micșorării dimensiunilor acesteia (reieșind din necesitatea de a reduce cheltuielile), o parte din consecințele negative a acestui fapt, vor fi suportate indirect și de către consumator, care va fi limitat în posibilitatea identificării facile a locației unde agentul economic își desfășoară activitatea. Ținem să menționăm că potrivit rapoartelor statistice, în Republica Moldova se înregistrează 15 966 unități de comerț cu amănuntul, a căror panouri informaționale din categoria menționată mai sus, nu se vor încadra în suprafața de 1m².
- *informația privind regimul de muncă al Companiei* – informația respectivă, nu are ca scop atragerea interesului publicului dar dimpotrivă este o informație obligatorie, care nu poate fi

calificată ca publicitate.

- *alte tipuri de afișe, panouri obligatorii impuse prin acte normative speciale.* Plasarea unor informații se efectuează de către o mare parte din agenții economici, ca urmare a obligativității respectării cerințelor imperative ale actelor normative în vigoare și nu în scop de publicitate. Spre exemplu: informația privind cursurile de cumpărare și vânzare a valutei în conformitate cu prevederile Legii despre reglementarea valutară nr.62/2008; panoul informativ cu prețurile la produsele petroliere afișate de către stațiile PECO, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1117/2002, “La intrarea pe teritoriul stației și lângă operator se instalează panouri informative cu specificarea produselor petroliere propuse spre comercializare, a calității lor, a mărcilor, a prețurilor cu amănuntul pentru o unitate de volum sau o unitate de greutate...”. Etc.

Considerăm că o suprafață de **3 metri** pătrați a firmei ar fi una suficientă pentru difuzarea completă a informațiilor la locurile de comerț și nu ar putea fi considerată excesivă din perspectiva aspectului estetic și arhitectural.

2. Legea cu privire la publicitate nu reglementează dreptul titularului actului permisiv de a prelungi termenul de valabilitate al autorizației pentru dispozitiv publicitar, stabilind în toate cazurile obligația titularului de a demonta dispozitivele publicitare fixe în termen de 15 zile lucrătoare de la expirarea termenului (alin. (4) al art. 31). Această normă contravine legii nr. 160/2011, care reglementează în art. 6 condițiile și modul de prelungire a valabilității actelor permise. În acest context este lipsită de necesitate și urmează a fi eliminată norma din art. 32, alin. (13) a Legii care prevede că în cazul în care cererea de solicitare a unei noi autorizații pentru dispozitiv publicitar este depusă cu cel mult 90 de zile și cel puțin 30 de zile calendaristice înainte de expirarea termenului de valabilitate al autorizației în vigoare, titularul acesteia are drept prioritar pentru eliberarea unei noi autorizații pentru aceeași locație.

3. La moment Legea cu privire la publicitate conține prevederi de supra-reglementare în ceea ce ține de autorizarea plasării publicității pe vehicule deoarece prevede eliberarea autorizației de APL și avizului prealabil eliberat de poliție (articolul 40). Considerăm că este suficient doar avizul Poliției și necesitatea eliminării autorizației APL. Mai mult decât atât, o dată cu intrarea în vigoare a noii legi a publicității, reprezentanții mediului de afaceri au semnalat practicile (similare celor existente în cazul autorizării dispozitivelor publicitare) de refuz în eliberarea autorizațiilor pentru vehicule în lipsa regulamentelor locale privind publicitatea exterioară.

4. Legea nr.62/2022 cu privire la publicitate stabilește că autorizația pentru dispozitiv publicitar se eliberează gratuit, pentru o perioadă de 5 ani , în conformitate cu Nomenclatorul actelor permise prevăzut de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (alin.(4) al art. 32). Pe de altă parte, anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011 operează cu termenul de „autorizație de plasare a publicității exterioare”, care este diferit de cel utilizat în legea publicității și care creează confuzii. Aceeași anexă nu face referire la caracterul gratuit al acestui act permisiv. Nu în ultimul rând, termenul de valabilitate al actului permisiv reglementat în Legea nr. 160/2011, care este doar de 12 luni, urmează a fi corelat cu termenul din legea nr.62/2022 (5 ani).

DOMENIUL LICENȚIERII ACTIVITĂȚII FARMACEUTICE

Legea cu privire la activitatea farmaceutică prevede că prin derogare de la prevederile art. 14/1 și ale art. 22, condițiile de licențiere a activității farmaceutice în localitățile rurale a cărei desfășurare este subvenționată de stat sunt reglementate de către Guvern (Art. 14/4). Mediul de afaceri are convingerea fermă că condițiile de licențiere a activității farmaceutice în localitățile rurale urmează a fi identice atât pentru unitățile care vor fi subvenționate de către stat, cât și pentru cele care nu vor beneficia de subvenții. Considerăm că nu există argumente de punere în viitor într-o concurență neloială a acestor două categorii de unități, atât timp cât intenția este de a extinde numărul de farmacii din aceste localități și asigurarea accesului la produse și servicii într-un asortiment mai larg.

DOMENIUL AVIZĂRII SANITARE

Conform art. 23/1, alin.(9) din Legea nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice corespunderea produselor cu impact asupra sănătății publice supuse expertizei sanitare cu cerințele regulamentelor sanitare se confirmă prin emiterea, după caz, a unuia dintre următoarele documente: a) aviz sanitar pentru producție în serie pentru producătorii autohtoni, eliberat pe un termen de 3 ani; b) aviz sanitar pentru produsele de import, eliberat pe un termen de un an în baza contractelor de furnizare. Avizului sanitar este prevăzut și la poziția 30 din Capitolul III. Actele permisive care se încadrează în categoria certificatelor din Anexa nr.1 la Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizarea a activității de întreprinzător. În anexa respectivă de asemenea sunt prevăzuți termeni diferiți similar prevederilor Legii nr. 10/2009.

În acest sens este de remarcat tratamentul diferențiat pentru produsele autohtone și cele de import, care contravine Acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte. Paragraful 4 al art. III din GATT stabilește că „Produselor de pe teritoriul oricărei părți contractante importate pe teritoriul oricărei alte părți contractante li se va acorda un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat produselor similare de origine națională în ceea ce privește toate legile, reglementările și cerințele care afectează vânzarea lor internă, oferirea spre vânzare, cumpărare, transport, distribuție sau utilizare...”.

Această diferență de termen se amplifică și prin prisma costurilor pe care le suportă agenții economici importatori față de agenții economici producători locali. Deși însăși eliberarea avizului sanitar este gratuită, eliberarea acestuia are loc în baza unor încercări de laborator. În acest sens, este de remarcat că volumul și tipul încercărilor de laborator sunt la discreția Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP), respectiv, de facto, sunt achitate serviciile pe care le-a solicitat ANSP și nu agentul economic, însă contul de plată este prezentat agentului economic.

Ținem să remarcăm și faptul că în comunitatea UE nu există de principiu avizul sanitar.

DOMENIUL – COMERȚUL INTERIOR

1. Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior prevede, că comerțul cu ridicata se desfășoară prin intermediul unităților comerciale de tip C (unitate comercială cu o suprafață comercială de la 400 m² până la 1000 m² inclusiv). Din perspectiva economică, comerțul cu ridicata prin intermediul unităților de comerț cu suprafața comercială mai mică de 400 m.p. are multe justificări: în primul rând, acest lucru permite reducerea costurilor de închiriere și de întreținere (mai ales încălzire și alte servicii comunale) a spațiilor comerciale mari, ceea ce poate fi mai eficient în cazul în care volumul mărfurilor este relativ mic. De asemenea, comerțul cu ridicata prin intermediul unităților comerciale cu suprafața comercială mai mică de 400 m.p. facilitează optimizarea logistică și gestionarea mai precisă a stocurilor, evitând cheltuielile inutile pentru depozitarea unui număr mare de mărfuri. Mulți agenți economici, care se ocupă cu comerțul cu ridicata, importă la comandă cantități mici de mărfuri și le vând imediat (sau în scurt timp) clienților săi. În acest caz, comercianții nu au nevoie să dețină depozite sau unități comerciale de mari dimensiuni (unități comerciale de tip “C”). Această abordare le permite comercianților să fie mai flexibili în gestionarea stocurilor și să reducă costurile asociate cu întreținerea spațiilor comerciale. De asemenea, ajută la evitarea risipei de resurse și la furnizarea rapidă a mărfurilor proaspete la solicitarea clienților. Un număr mare de locatori, care au investit în construirea spațiilor de depozitare, subdivizate în secțiuni separate, se confruntă acum cu pierderi semnificative din cauza restricțiilor impuse de legislație, anume: locatarii, care se ocupă cu comerțul cu ridicata, sunt nevoiți să închirieze unități comerciale/depozite de tip “C”. Aceste restricții afectează negativ locatarii (care desfășoară activități de comerț cu ridicata) și împiedică închirierea spațiilor potrivite pentru activitățile lor.

2. Producătorul autohton necesită o atenție deosebită din partea statului deoarece prin activitatea sa creează locuri de muncă, fiind aduse contribuții la buget sub formă de impozite și defalcări în fondul de asigurări sociale. Promovarea produsului local prin metode administrative nu este posibilă deoarece vor fi create bariere în calea comerțului. Totuși, pentru a promova produsul local, pot fi utilizate mijloace de informare, fără a crea bariere în calea comerțului. Astfel, consumatorul necesită a fi informat referitor la țara de origine și reieșind din propriile preferințe va alege și procura produsul.

DOMENIUL – CERTIFICAREA CONFORMITĂȚII

Acordul de Asociere stabilește expres că Republica Moldova trebuie să-si racordeze cadrul legal în așa fel, încât să fie eliminate barierele tehnice care stau în calea comerțului internațional.

Începând cu anul 2015, mai multe acte normative au fost modificate și actualizate în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere. În speță, Legea nr. 278/2007 privind controlul tutunului (Legea nr. 278/2007), Legea nr. 420/2006 privind activitatea de reglementare tehnică (Legea nr. 420/2006) și Legea nr. 590/1995 cu privire la standardizare, au fost aduse în deplină conformitate cu practica europeană din domeniu. Ulterior, în anii 2016-2017, a urmat adoptarea unor reglementări tehnice specifice, și anume patru Regulamente sanitare care prevăd reglementări tehnice pentru produsele din tutun privind ingredientele, producerea, etichetarea, prezentarea, raportarea, notificarea, plasarea pe piață etc. (a se vedea Hotărârile Guvernului nr. 1065/2016 și nr. 613/2017). Cu toate acestea, multitudinea modificărilor aduse Legii nr. 278/2007 în 2015, precum și ulterior, nu au atins prevederile căzute în desuetudine din punct de vedere juridic, vizând – standardizarea și evaluarea conformității, și nu au actualizat Legea nr. 278/2007 în linie cu angajamentele asumate prin Acordul de Asociere și cu legislația națională din domeniu.

În anul 2016, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea nr.20/2016 cu privire la standardizarea națională, care a abrogat Legea nr. 590/1995 cu privire la standardizare. Această nouă legislație a adus normele legale privind standardizarea în deplină conformitate cu practica europeană din domeniu și anume cu Regulamentul UE 1025/2012 privind standardizarea europeană. Astfel, noțiunea de „standarde conexe” a fost exclusă integral din Legea nr.20/2016 cu privire la standardizarea națională, și respectiv, urma să fie exclusă în decurs de 6 luni din toată legislația națională. Spre regret, noțiunea de „standarde conexe” nu a fost exclusă și din Legea nr. 278/2007 în termenul prescris de Legea nr. 20/2016, ceea ce generează neconcordanțe legale și confuzie pentru operatorii pieței.

În Uniunea Europeană, inclusiv în România nu există certificarea de conformitate sau declarația de conformitate obligatorie pentru produsele din tutun sau pentru orice alte bunuri de larg consum, aceste acte permissive fiind o practică specifică în mare parte spațiului CSI. Prin urmare, același lucru este necesar a fi implementat și în Republica Moldova, în linie cu angajamentele asumate prin Acordul de Asociere. Suplimentar menționăm că în cazul certificării conformității produselor este parcursă aceeași procedură, precum și se prezintă aceleași informații ca și în cazul Avizării sanitare a produselor, care au ca rezultat de fapt obținerea a două acte permissive care în esență urmăresc același scop – de a avea produse sigure și conforme puse la dispoziția consumatorilor.

DOMENIUL – MIGRAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ

1. Pentru obținerea dreptului de ședere al migrantului în muncă Legea nr.200/2010 impune să fie prezentate în prealabil doar contracte de muncă cu acea persoană în care să fie indicat un salariu ce are valoarea minimală echivalentă cu salariul mediu lunar pe economie. Această cerință în multe cazuri duce la imposibilitatea de a angaja în condiții de part-time pe angajați străini. Prevederea dată este folosită discriminatoriu în comparație cu cetățenii RM, care ocupa funcții similare.

2. Articolul 43/17 din Legea nr.200/2010 stabilește că străinul care a fost luat la evidență inițială, este în drept să presteze muncă fără obținerea unei vize, a dreptului de aflare sau a dreptului de ședere provizorie cu condiția îndeplinirii cumulative a unor condiții, printre care, la lit.d): munca se prestează în baza contractului individual de muncă încheiat în formă de document electronic, semnat cu semnătura electronică calificată, eliberată în condițiile legii. Condiția respectivă este obligatorie și neexecutarea acesteia duce la imposibilitatea îndeplinirii condițiilor pentru prestarea muncii fără obținerea unei vize. Cu toate că în multe cazuri contractul nu poate fi semnat într-o formă electronică care să corespundă cerințelor legii naționale, însă ar putea fi semnat olograf și expediat prin poștă.

DOMENIUL – INSTRUIRE PERSONAL (APĂRAREA ÎMPOTRIVA INCENDIILOR)

În prezent art. 11 din Legea 267 din 09.11.1994 stabilește expres că instruirea obligatorie se efectuează doar la Centru Republican de Instruire al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență și doar de la Centrul în cauză pot fi obținute certificate privind absolvirea cursului de instruire în domeniul apărării împotriva incendiilor, fiind astfel instituit un monopol evident în privința serviciilor de instruire.

DOMENIUL – ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE DETECTIV ȘI PAZĂ

1. În epoca de digitalizare avansată a tehnologiilor, inclusiv și celor din domeniul activității particulare de detectiv și de pază și de identificare a unor soluții întru acordarea unor servicii de securitate/pază performant, rapid și calitativ pentru societate, ne ciocnim cu neconcordanțe expuse în Legea 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază, care prin speța sa defavorizează întreprinderile din domeniu să se dezvolte adecvat rigorilor economice (ex. interzicerea practicării altor genuri de activitate decât cel ce derivă din Legea vizată) și tehnicelor contemporane (ex. aparataj de pază prin fir montat versus sisteme de pază digitalizate fără fir).

Prevederile alin. (2) al art. 22 stabilesc, că organizația particulară de pază nu are dreptul de a practica o altă activitate de întreprinzător, cu excepția vânzării-cumpărării utilajului necesar pentru desfășurarea activității particulare de pază. Astfel stabilind prin Legea vizată principiile, scopurile, subiectele și modul de prestare a serviciilor particulare de pază, sunt restricționate principiile generale juridice, organizatorice și economice ale activității de întreprinzător, în conformitate cu care agenții economici au dreptul, în numele lor (firmelor lor), să desfășoare activitate de întreprinzător în Republica Moldova în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri, și a favoriza creșterea bugetului de stat prin impozite și contribuții.

2. Alin. (2) al art. 26 din Legea 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază prevede, că Instalarea, precum și orice modificare adusă sistemelor de alarmare, se efectuează numai după avizarea proiectelor de către organul de poliție competent, care controlează stadiul lucrărilor, inclusiv punerea în funcțiune. Aceste prevederi constituie o barieră birocratică nejustificată și necesită a fi exclusă. Astfel apare necesitatea de a opera careva modificări în legislație și expunerea unor soluții clare și benefice pentru prestatori, consumatori precum și societate în general.

3. Legea 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază nu reglementează exhaustiv procedura de primire, examinare și aprobare a documentației de proiectare. Totodată menționăm, că proiectarea, instalarea și întreținerea sistemelor de alarmare, a componentelor acestora, precum și exploatarea dispeceratelor de monitorizare a alarmelor se efectuează prin intermediul specialiștilor (ingineri în domeniul electronic) angajați în domeniul dat. Însă acest serviciu se confundă de către organul de supraveghere cu lucrările efectuate de proiectanții din domeniul construcțiilor de clădiri. Astfel, este necesar de clarifica și concretiza aspectele respective prin modificarea corespunzătoare a legii.

4. Există problema care se manifestă prin imposibilitatea angajării în câmpul muncii a agenților de pază, deoarece costul cursurilor de calificare în calitate de paznic sunt exagerat de mari pentru categoria dată de muncitori. Aceste cursuri sunt de o durată mare și organizate doar în mun. Chișinău, ceea ce de asemenea mărește costul, candidați fiind din toate localitățile țării, trebuie să circule la Chișinău. Calculând în proporție costul per oră cursurile de paznic sunt mai scumpe decât studiile superioare de învățământ.

Cursurile sunt efectuate doar de Academia “Ștefan cel Mare” a MAI și Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată. Costul cursului variază de la 1025 lei/persoană (Academia “Ștefan cel Mare” a MAI) până la 1560 lei/persoană (Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată) pentru cursurile de calificare cu o durată de 5 săptămâni și de la 710 lei/persoană la 1060 lei/persoană pentru cursurile de perfecționare cu o durată de 3 săptămâni.

Reieșind din cele relatate – este per cost – cursurile, diurnele pentru angajații din afara Chișinăului (cursurile paznic sunt organizate doar în mun. Chișinău) permisul companiei port arme, permisul port arme angajați, fapt care face practic imposibilă organizarea serviciului de pază vizat din punct de vedere a costurilor exagerat de mari.

DOMENIUL – REPATRIEREA MIJLOACELOR BĂNEȘTI

Una din provocările identificate de mediul de afaceri ține și de obligațiile privind repatrierea mijloacelor bănești, care se impun prin Legea nr. 1466/1998. Prin prevederile Legii în cauză, agenții economici rezidenți de bună-credință sunt pasibili de răspundere și pot fi sancționați pentru acțiunile/inacțiunile companiilor nerezidente care nu își îndeplinesc obligațiile contractuale (adică, neachitarea în termen pentru mărfurile/serviciile procurate). Astfel, pe lângă faptul suportării unor prejudicii financiare cauzate

de neexecutarea de către terți a obligațiilor contractuale, agenții economici rezidenți sunt pasibili suplimentar la sancțiunile din partea Statului - prevăzute de Legea cu privire la repatriere. Considerăm că agenții economici nu ar trebui să fie sancționați de două ori pentru imposibilitatea recuperării datoriilor legate de activitatea comercială externă. Mai mult decât atât, considerăm că prin abrogarea Legii nu va avea de suferit securitatea statului (așa cum prevede art. 1 alin. (2) al Legii), deoarece agenții economici însuși sunt interesați în repatrierea și încasarea mijloacelor bănești din comerțul extern. De asemenea, astfel de reglementări nu se regăsesc în practica statelor europene. În aceste condiții, este firesc să fie anulată practica învechită, care nu este conformă acquis-ului comunitar.

DOMENIUL – ACTIVITATEA EXECUTORILOR JUDECĂTOREȘTI

Art. 11 lit. n1) din Codul de Executare al Republicii Moldova prevede că, contractul de leasing are valoare de document executoriu doar în cazul în care locatorul este o organizație de creditare non-bancară sau o societate de leasing.

Reglementarea curentă este limitativă, neconcurențială și contravine naturii juridice a leasingului financiar, fiind limitate în mod nejustificat drepturile băncilor în procesul de recuperare silită. Astfel, banca, în calitate de locator este obligată să solicite re-posesia legală a obiectelor de leasing doar prin instanța de judecată, ceea ce afectează în mod direct costul de risc și calitatea portofoliului de leasing.

DOMENIUL – ÎNREGISTRAREA DE STAT A PERSOANELOR JURIDICE

Art. 12 alin. (3) lit. c) liniuța 4 a Legii 220/2007 prevede că pentru înregistrarea sucursalelor persoanelor juridice autohtone, se impune a indica numele și prenumele persoanei care exercită funcții de administrare a sucursalei, ceea ce considerăm inoportun, în condițiile fluctuației de cadre și a tendinței de reducere a birocrăției în activitatea de întreprinzător.

Această prevedere, care impune persoanelor juridice să efectueze modificări în regulamentul sucursalei de fiecare dată când se modifică administratorul, de fapt, nu aduce nimănui nici o plus valoare, ci este o povară. De menționat, că pentru persoane juridice care au multe sucursale (de ex. băncile) modificarea administratorului sucursalei este ceva uzual și nu ar trebui să fie legată de modificarea regulamentului, acest fapt rămânând dreptul persoanei juridice și nu obligația, analogic cum această regulă funcționează pentru Actul de constituire a persoanei juridice (în care caz nu se prevede obligația indicării administratorului).

DOMENIUL – PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Efectuarea verificării legalității operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal de către CNPDCP, constatarea încălcărilor prevederilor legale în domeniu, constatarea faptelor contravenționale, precum și realizarea sarcinilor de agent constator are loc în cadrul controalelor desfășurate în baza Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în majoritatea cazurilor, în temeiul plângerilor subiecților de date, prin solicitarea de informații din oficiu, fără a efectua controale planificate sau cu ieșire la fața locului.

Specificăm că CNPDCP nu a efectuat și nu are capacitatea de a efectua controale planificate asupra conformității prelucrării datelor cu caracter personal cu cerințele Legii nr. 133/2011, având în vedere numărul mare de plângeri parvenite din partea subiecților de date, care deplâng operațiuni neconforme a datelor cu caracter personal ce îi vizează. Suplimentar, subliniem că potrivit structurii sale, CNPDCP nu are instituită/prevăzută o subdiviziune care să dețină competențe vizând analiza riscurilor, planificarea controalelor de stat, elaborarea planului anual de acțiuni care să reflecte obiectivele de activitate și valorile-țintă ale indicatorilor de performanță și, respectiv, elaborarea informațiilor privind performanțele activității organului de control în baza indicatorilor de performanță.

În context, Regulamentul (UE) 2016/679 prevede la art. 57 că autoritatea de supraveghere, pe teritoriul său: tratează plângerile depuse de o persoană vizată, un organism, o organizație sau o asociație în conformitate cu articolul 80 și investighează într-o măsură adecvată obiectul plângerii și informează reclamantul cu privire la evoluția și rezultatul investigației, într-un termen rezonabil, în special dacă este necesară efectuarea unei investigații mai amănunțite sau coordonarea cu o altă autoritate de supraveghere.

Drept urmare, cadrul normativ european nu conține reglementări referitoare la atribuirea autorității de supraveghere a unor sarcini privind efectuarea de controale planificate.

DOMENIUL - JOCURI DE NOROC

Chiar dacă în prezent, în baza prevederilor art.50/1 din Legea 291/2016, și urmare notificărilor entităților interesate, Agenția Servicii Publice publică lista paginilor web/platformelor/aplicațiilor prin intermediul cărora sunt accesate jocuri de noroc, care nu sunt autorizate în modul stabilit; ulterior, ANRCETI emite o decizie prin care obligă furnizorii de servicii de comunicații electronice să blocheze imediat accesul utilizatorilor din Republica Moldova la sursele menționate. Totuși potrivit datelor analizate de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, jucătorii din Republica Moldova își pot crea un cont la operatorii internaționali de jocuri de noroc on-line și nu există nici o lege care să interzică asta și nici o sancțiune pentru cei care aleg să joace jocuri de cazinou neautorizat pe internet. Cetățenii din Republica Moldova, prin intermediul terminalelor de plată sau a portmoneelor electronice, pot direct suplini conturile de joc pe site-uri cu jocuri de noroc, care sunt blocate în multe state. Acest fapt duce la încălcarea legii prin participarea la jocuri de noroc care nu sunt autorizate pe teritoriul Moldovei, posibilă spălare de bani și, implicit este afectat și bugetul de stat.

DOMENIUL - CONSTRUCȚII (ÎNREGISTRAREA BUNURILOR IMOBILE)

În conformitate cu prevederile art. 28 al.1 al Legii nr. 1543/1998 cu privire la cadastrul bunurilor imobile, înregistrarea dreptului asupra bunului imobil se face inclusiv în temeiul certificatului constatator emis în conformitate cu prevederile Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, în procedura de aprobare tacită. Totodată, art.40 din Legea nr. 1543/1998, când se referă la înregistrarea bunurilor în proces de construcție, nu indică certificatul constatator, ceea ce în mod nejustificat, creează o practică și abordare neuniformă la ASP în procesul de înregistrare și ceea ce contravine cu prevederile Legii nr.163/2010.

DOMENIUL – ACREDITAREA ȘI EVALUAREA CONFORMITĂȚII

Previzibilitate și transparență insuficientă în privința procedurii și costurilor pentru acreditarea laboratoarelor. Cu toate că în special acreditarea în scopul recunoașterii oficiale este prevăzută și impusă de lege, totuși procedura de acreditare este reglementată destul de vag, cadrul normativ nu vine cu niște limite mai clare de timp și cadrul procedural cu mai multe detalii nu este stabilit în cadrul normativ (doar la nivel de standarde). La fel în privința tarifelor, nu este aprobată și publicată în mod oficial o listă de tarife orientative, fiind prevăzută doar abordarea metodologică generală în anexa din Legea nr.235/2006, cu toate că MOLDAC este instituție publică și, conform Legii nr.98/2012, lista de servicii și tarife la acestea este obligatorie să fie aprobată de Guvern. În paralel, mai mulți solicitanți de acreditare s-au expus asupra tarifelor exagerat de înalte pentru obținerea acreditării.

DOMENIUL – DIGITALIZAREA RAPORTURILOR CORPORATIVE

În prezent, cu toate că în majoritatea domeniilor de reglementare a activității de întreprinzător au fost incluse elemente de digitalizare și comunicare la distanță, Legea privind societățile pe acțiuni în multe situații nu admite documente electronice, semnătura electronică, fiind obligatorii doar documente semnate olograf, în special în raporturile între acționari și în procedurile adunării generale. Spre exemplu normele din lege obligă acționarul-persoană fizică care dorește să participe, sau nu are altă posibilitate să participe la adunarea generală a acționarilor decât prin reprezentant, să meargă la notar sau la administrația organizației de la locul de muncă, de studii sau de trai/organul de asistență socială pentru perfectarea procurii pe purtător de hârtie pentru reprezentant. Alte norme impun semnarea unor documente procedurale (proces-verbale) doar olograf și semnăturile în cauză trebuie să fie legalizate de notar sau de cenzori. Asemenea situații implică un disconfort logistic și financiar, ceea ce descurajează participarea activă a acționarilor în administrarea societății pe acțiuni și protejarea intereselor lor legitime. Motivul pentru care au fost incluse cerințe de autentificare a procurii, legalizarea a semnăturilor este prevenirea fraudelor, însă această preocupare nu este valabilă în cazul actelor semnate cu semnătură electronică calificată.

În privința procedurii de vot, Legea S.A. conține o divergență de norme între prevederile art.59 și 62. Dacă primul prevede că nu este necesar de întrunit comisie specială pentru enumerarea voturilor dacă la votare participă mai puțin de 50 de acționari, atunci art.62 impune această procedură, precum și elaborarea procesului-verbal de votare separat, pentru toate cazurile. Fiind astfel creată o confuzie care duce în practică la interpretări divergente.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cauzele care au dus la apariția problemei sunt:

1. Bariere, cerințe, sancțiuni nejustificate stabilite în actele normative menționate supra
2. Cerințe depășite prevăzute în unele actele normative menționate supra

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Problemele invocate au evoluat treptat, fiind dezvoltate și cristalizate concomitent cu dezvoltarea diferitor metode de activități de întreprinzător și apariția noilor tehnologii. Totodată, unele cauze ale problemelor au apărut din momentul adoptării reglementărilor, acestea nefiind justificate sau fără a fi efectuată o analiză mai detaliată asupra întregului domeniu de reglementare. Fără o intervenție în cadrul normativ din partea statului, problemele definite și descrise doar se vor amplifica, fiind create costuri mult mai mari reieșind din factorul inflației din ultima perioadă.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate este reflectat prin următoarele acte normative:

Legea cu privire activitatea farmaceutică nr.1456/1993;

Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova nr. 200/2010;

Legea cu privire la comerțul interior nr.231/2010;

Legea nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice;

Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;

Legea cu privire la publicitate nr. 62/2022;

Legea nr.267 din 09.11.1994 privind apărarea împotriva incendiilor;

Legea nr.283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază;

Legea nr.1466/1998 cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe;

Codul de Executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24.12.2004;

Legea nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice

și a întreprinzătorilor individuali;

Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;

Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni

Legea nr.1543/1998 cadastrului bunurilor imobile

Legea nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității

Legea nr.291/2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc

Descrierea cadrului juridic listat supra, cât și identificarea carențelor prevederilor normative sunt expuse la compartimentul “definirea problemei”.

Menționăm, că prin Dispoziția Guvernului nr. 110-d din 7 noiembrie 2022 a fost instituit Grupul de lucru pentru reformarea cadrului de reglementare a activității de întreprinzător: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134026&lang=ro. Grupul de lucru este responsabil de evaluarea cadrului de reglementare în următoarele domenii: inițierea și închiderea întreprinderilor; cerințe obligatorii față de activitatea de întreprinzător; reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător; reglementarea muncii; politica și administrarea fiscală; politica și administrarea vamală; raportarea; controlul de stat; atribuțiile organelor de urmărire penală în domeniul activității de întreprinzător; sancțiuni în raport cu agenții economice; servicii publice; alte servicii esențiale pentru activitatea de întreprinzător (notariale, bancare, utilități și telecomunicații), alte domenii relevante. De asemenea,

Grupul de lucru este responsabil de elaborarea și promovarea periodică, prin intermediul Ministerului Economiei, a modificărilor normative în scopul îmbunătățirii cadrului de reglementare.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

1. Bariere, cerințe, sancțiuni nejustificate nu vor fi aplicate
2. Cerințe depășite nu vor fi aplicate

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea “a nu face nimic” este descrisă la compartimentul “Definirea problemei”.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

DOMENIUL PUBLICITATEA EXTERIOARĂ

1. Se propune modificarea Legii cu privire la publicitate nr. 62/2022 în art.30 de majorat suprafața maximă a firmei (de la 1m2 la 3m2) care nu va fi considerată publicitate și nu va necesita să fie autorizată și taxată care azi se face neuniform și excesiv de către autoritățile publice locale.

2. Se propune includerea posibilității de prelungire a termenului de valabilitate a autorizației pentru dispozitiv publicitar prin modificarea corespunzătoare a alin. (4) al art. 31 din Legea cu privire la publicitate.

3. Se propune excluderea din articolul 40 a Legii nr.62/2022 a autorizației de plasare a publicității pe vehicule eliberate de autoritatea administrației publice locale pe al cărei teritoriu este înregistrat respectivul vehicul. Considerăm că este suficient doar avizul Poliției și necesitatea eliminării autorizației APL.

4. Se propune ajustarea Nomenclatorului actelor permissive prevăzut de Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător la capitolul denumirea, costul și valabilitatea autorizației publicității cu prevederile Legii cu privire la publicitate nr.62/2022 (5 ani).

DOMENIUL LICENȚIERII ACTIVITĂȚII FARMACEUTICE

În art.14/1 din Legea cu privire activitatea farmaceutică se propune stabilirea condițiilor de licențiere unice pentru farmaciile din localitățile rurale indiferent de subvenționare.

DOMENIUL AVIZĂRII SANITARE

În Legea nr.10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății și Anexa nr.1 la Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizarea a activității de întreprinzător se propune uniformizarea termenului de valabilitate a avizului sanitar prin extinderea la 3 ani atât pentru produsele autohtone cât și pentru cele de import.

DOMENIUL – COMERȚUL INTERIOR

1. Se propune excluderea sintagmei “de tip C (conform anexei nr.5) “ din Art. 8 alin. (1) al Legii 231/2010, cu expunerea alineatului (1) în următoare redacție: “(1) Comerțul cu ridicata se desfășoară prin intermediul unităților comerciale, care dispun, după caz, de depozite, organizează păstrarea și prelucrarea produselor, completează stocurile de marfă, asigură suportul informațional, prestează servicii de transport, oferă și alte servicii aferente comerțului.”

2. Se propune modificarea Legii cu privire la comerțul interior și anume a art. 20, alin. (4), fiind prevăzut că pe indicatorul de preț pentru produse se va indica și tara de origine.

DOMENIUL – CERTIFICAREA CONFORMITĂȚII

În scopul reducerii costurilor de desfășurare a afacerilor, eliminării poverii administrative și a birocrăției excesive, dar și a simplificării procedurilor de obținere a permisiunii de a plasa pe piață produse din tutun în Republica Moldova, se propune excluderea obligativității Certificării de conformitate pentru organizațiile care importă sau produc aceste produse, fiind necesară actualizarea Legii nr. 278/2007 privind controlul tutunului cu normele curente privind standardizarea, prin excluderea noțiunii de „standarde conexe” din art. 5, precum și excluderea obligației de evaluare a conformității de la art. 9 prin abrogarea integrală a acestui articol, în concordanță cu Acordul de Asociere RM-UE și practica europeană..

DOMENIUL – MIGRAȚIA FORȚEI DE MUNCĂ

1. Acordarea posibilității de a angaja lucrătorii migranți cu condiții de part-time, cu achitarea salariului în conformitate cu timpul real lucrat. Se propune modificarea prevederilor de la art. 43/4 Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor condiția ca în copia contractului individual de muncă al străinului care se prezintă să fie indicat anume „salariului lunar, care nu trebuie să fie mai mic decât salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul de gestiune”.

2. Excluderea din lit. d, pct. 1, art. 43/17 din Legea nr. 200/2010, a sintagmei: “încheiat în formă de document electronic, semnat cu semnătura electronică calificată, eliberată în condițiile legii.” Alternativ, includerea și posibilității de semnare olografă.

DOMENIUL – INSTRUIRE PERSONAL (APĂRAREA ÎMPOTRIVA INCENDIILOR)

Excluderea monopolului din lege în favoarea Centrului Republican de Instruire al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență cu acordarea posibilității de instruire la oricare instituție acreditată în acest sens. Adică modificarea prevederilor de la art. 11 din Legea 267 din 09.11.1994

DOMENIUL – ACTIVITATEA PARTICULARĂ DE DETECTIV ȘI PAZĂ

1. Se propune modificarea Legii 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază după cum urmează: La art. 22, alin. (2) se abrogă.

2. Se propune modificarea Legii 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază după cum urmează: Alin.(2) al art. 26 va avea următorul cuprins: „(2) Despre instalarea, precum și orice modificare adusă sistemelor de alarmare, se informează organul de poliție competent în timp de 30 zile după conectare. În cazul în care persoanele competente din cadrul organului de poliție depistează obiecții la documentație prezentată, aceasta se va prescrie de a fi modificat corespunzător.”

3. Se propune modificarea Legii 283 din 04.07.2023 privind activitatea particular de detectiv și de pază după cum urmează: Punctele 29 și 30 din Regulamentul – tip al activității particulare de pază (anexa nr.2 la Legea 283/2023) vor avea următorul cuprins:

„29. Primirea și examinarea documentației de proiectare se efectuează în modul următor:

a) documentația de proiectare pentru montarea sistemelor de alarmare, se transmite de către organizația particulară de pază subdiviziunii specializate de poliție, abilitată cu controlul și supravegherea activității organizațiilor particulare de detectiv și de pază, sau inspectoratului teritorial de poliție în format electronic platforma E-autorizare, în timp de 30 zile de la conectarea obiectului la pază, cu excepția sectorului locativ;

b) după recepționarea, documentația de proiectare în variantă electronică rămâne în posesia subdiviziunii specializate;

d) termenul de valabilitate a actului de inspectare este de un an; acesta se prelungește tacit pe perioade similare în cazul în care în echipamentul de pază nu au survenit schimbări tehnice;

e) în procesul de montare a instalațiilor sistemelor de alarmare nu se admit abateri de la documentația de proiectare elaborată de organizația de pază.

30. Documentația de proiectare, va fi prezentată de organizația de pază în format electronic, în timp de 30 zile de la conectarea obiectului la pază organului abilitat cu controlul și supravegherea activității organizațiilor particulare de detectiv și de pază care va conține următoarele documente:

a) Procesul-verbal de inspectare cu schița/desen preventivă a obiectului;

b) Procesul-verbal de punere în funcțiune cu schița/proiect tehnică a sistemului pază “.

4. Articolul 22¹ alin. (1), lit.c) din Legea nr.283/2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază, cu modificările ulterioare, propunem a fi reformulată liniuța 6, precum și introducerea derogărilor respective în cadrul anexei nr.3 a Legii citate.

DOMENIUL – REPATRIEREA MIJLOACELOR BĂNEȘTI

Se propune abrogarea Legii nr.1466/1998 cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe în vederea anulării oricăror restricții privind circulația capitalului, în particular în ceea ce privește obligațiile privind repatrierea mijloacelor bănești (în corespundere cu practicile comunitare).

DOMENIUL – ACTIVITATEA EXECUTORILOR JUDECĂTOREȘTI

Se propune modificarea art. 11 lit. n/1) din Codul de Executare al Republicii Moldova, în sensul includerii băncilor în lista locatorilor ce pot beneficia de faptul că contractul de leasing are valoare de document executoriu.

DOMENIUL – ÎNREGISTRAREA DE STAT A PERSOANELOR JURIDICE

Se propune modificarea Art. 12 alin. (3) lit. c) liniuța 4 a Legii, astfel încât indicarea administratorului sucursalei în Regulamentul sucursalei persoanei juridice să fie doar ca o opțiune dar nu o obligație.

DOMENIUL – PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Se propune abrogarea art. 26 al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

DOMENIUL - JOCURI DE NOROC

Se propun modificări la Legea nr.291/2016 la art.50/1 pentru a fortifica și expune cu mai multe detalii procesul de monitorizare a paginilor web/aplicațiilor care acordă acces la jocuri de noroc, din partea ASP. Se propune completarea legii cu art.50/2 în care să fie prevăzut obligația și dreptul prestatorilor de servicii de plată de a bloca transferurile în favoarea paginilor web/ platformelor/ aplicațiilor prin intermediul cărora sunt accesate jocurile de noroc care nu sunt autorizate în modul stabilit.

DOMENIUL - CONSTRUCȚII (ÎNREGISTRAREA BUNURILOR IMOBILE)

Completarea Legii nr.1543/1998 cu dreptul de a putea înregistra bunul imobil în proces de construcție în baza autorizației de construire sau a certificatului constatator (în urma aprobării tacite), adică în art. 40/5, al. 6 cu referire la înregistrarea primară de indicat și certificatului constatator. Implicit, să fie eliminată discordanța din Legea nr.1543/1998, care în linii generale în privința bunurilor imobile (de orice categorie) stabilește că certificatul constatator servește temei pentru înregistrarea drepturilor (art.28), însă nu prevede aceasta expres și în raport cu bunurile în proces de construcție.

DOMENIUL – ACREDITAREA ȘI EVALUAREA CONFORMITĂȚI

Se propune modificarea Legii nr.235/2011 cu obiectivul de a reduce prețul la serviciile de acreditare MOLDAC prin micșorarea plafonului stabilit în metodologie din anexa nr.1 din Legea nr.235/2011 (în prezent onorariul experților se limitează la maxim 50% din salariu mediu pe economie pentru 1 zi lucrătoare) și includerea unei prevederi exprese conform căreia lista serviciilor prestate de IP Moldac și tarifelor la acestea, se aprobă de Guvern, pentru a asigura previzibilitatea și transparența serviciilor de acreditare.

DOMENIUL – DIGITALIZAREA RAPORTURILOR CORPORATIVE

Se propun următoarele modificări la Legea S.A. nr. 1134/1997:

- Includerea documentului electronic și semnăturii electronice pentru împuterniciri de reprezentare în baza semnăturii electronice al acționarului, alternativ la procură autentificată notarial sau de conducerea de la locul de muncă, în modul în care se va decide prin hotărârea adunării generale sau se va prevedea în statutul S.A.

- Modul de semnarea a listei acționarilor care participă la adunarea generală să fie posibil inclusiv în baza semnăturii electronice calificate
- Includerea posibilității utilizării documentului electronic și semnăturii electronice inclusiv pentru documentele adunării generale (procesul-verbal al adunării generale)
- Eliminarea obligației de a legaliza semnătura la notar sau comisia de cenzori să autentifice semnăturile președintelui și secretarului adunării generale (și acționarilor) în toate cazurile în care aceștia semnează cu semnătură electronică calificată
- Eliminarea obligației de a întocmi separat procesul-verbal privind rezultatul votului dacă la adunare au participat mai puțin de 50 de acționari

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Nu s-au identificat opțiuni alternative și nu pot fi identificate astfel de opțiuni, deoarece genul de carențe din actele normative menționate nu pot fi excluse decât prin modificarea acestor acte normative.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Efectele negative ale stării actuale și evoluția acestora în viitor spre agravare sunt descrise la compartimentul “Definirea problemei”. Ca efecte negative ale stării actuale și evoluția acestora în viitor menționăm îngreunarea activității mediului de afaceri în ceea ce ține de suportarea costurilor administrative nejustificate în cadrul implementării unor obligații impuse prin reglementări. Și ca rezultat scăderea competitivității produselor, scăderea veniturilor și în final încetarea activității.

Efecte pozitive ale stării actuale nu au fost depistate.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Costuri.

Nu au fost identificate careva costuri pentru mediul de afaceri, cu excepția unor costuri legate de indicarea țării de origine pe indicatorul de preț pentru produse. De menționat că mai mulți agenți economici deja oferă așa informație consumatorilor, în special rețelele de comerț. Intervenția în domeniul jocurilor de noroc ar putea necesita un efort suplimentar din partea ASP în monitorizarea platformelor electronice de jocuri online și din partea prestatorilor de servicii de plată în blocarea transferurilor bănești către platforme ilegale. Totodată, vor fi cheltuieli de timp și efort conform atribuțiilor și funcțiilor prevăzute de lege a funcționarilor și factorilor de decizie din cadrul Guvernului și Parlamentului pentru promovarea și aprobarea proiectului de lege, precum și pentru elaborarea și promovarea reglementărilor de implementare a proiectului dat de lege. Totuși, astfel de activități sunt prevăzute în obligațiile de serviciu ale funcționarilor, care sunt remunerați și, respectiv, nu vor fi cheltuieli bugetare suplimentare.

Beneficii.

Opțiunea recomandată va avea un impact benefic asupra agenților economici care suportă o povară și costuri administrative nejustificate. În continuare prezentăm beneficii, unele din care sunt cuantificate, pentru fiecare sector în parte.

Beneficiile se vor realiza sub formă de economii de timp și bani urmare eliminării mai multor proceduri și costuri administrative legate de:

- eliminarea certificatului de conformitate pentru produsele din tutun și accesoriile acestuia;
- eliminarea cerinței de a avea depozit de minim 400 m² pentru a activa în domeniul comerțului angro;
- uniformizarea termenului de valabilitate a avizului sanitar prin extinderea la 3 ani atât pentru produsele autohtone cât și pentru cele de import;
- stabilirea condițiilor de licențiere unice pentru farmaciile din localitățile rurale indiferent de subvenționare;
- excluderea autorizației de plasare a publicității pe vehicule eliberate de autoritatea administrației publice locale pe al cărei teritoriu este înregistrat respectivul vehicul;

- ajustarea Nomenclatorului actelor permissive la capitolul denumirea, costul și valabilitatea autorizației publicității cu prevederile Legii noi cu privire la publicitate;
- majorarea suprafeței maxime a firmei (de la 1m² la 3m² care nu va fi considerată publicitate și nu va necesita să fie autorizată și taxată
- includerea posibilității de prelungire a termenului de valabilitate a autorizației pentru dispozitiv publicitar prin modificarea corespunzătoare a alin. (4) al art. 31 din Legea cu privire la publicitate.

În domeniul *migrației de muncă* ca beneficii vor fi în: a) posibilitatea de a angaja lucrătorii migranți cu condiții de part-time, cu achitarea salariului în conformitate cu timpul real lucrat, adică salariul poate fi mai puțin de salariul mediul lunar pe economie, prognozat pentru anul de gestiune; b) Evitarea unei condiții obligatorii de a semna doar electronic contractele de muncă la distanță al cărei neexecutare duce la imposibilitatea îndeplinirii condițiilor pentru prestarea muncii fără obținerea unei vize. Respectiv se va oferi putea fi semnat olograf și expediat prin poștă în multe cazuri contractul nu poate fi semnat într-o formă electronică care să corespundă cerințelor legii naționale.

Se vor reduce costurile pentru serviciul de instruire personal (apărare împotriva incendiilor) deoarece va fi exclus monopolul impus prin lege. Totodată piața nu doar va asigura prețuri minim posibile, dar și va contribui la o calitate mai înaltă pentru instruirile în cauză.

În domeniul *activitatea particulară de detectiv și pază* vor fi resimțite următoarele beneficii:

- Excluderea interdicțiilor nejustificate pentru organizația particulară de pază de a practica o altă activitate de întreprinzător va contribui la dezvoltarea economică, crearea locurilor de muncă și sporirea veniturilor bugetului de stat.;
- Prin eliminarea avizării proiectelor de către organul de politie competent vor fi excluse barierele birocratice nejustificate, fiind micșorate costurile pentru mediul de afaceri.;
- Prin clarificarea procedurilor de primire și examinare a documentației de proiectare vor fi evitate posibile situații de interpretări discreționare și eronate a prevederilor legale, de abuz și de conflict. Totodată va fi diminuată sarcina birocratică precum și facilitarea procedurilor administrative și de comunicare electronică cu autoritățile emitente. Astfel, vor fi create premise pentru micșorarea costurilor afacerii;
- Prin oferirea posibilității de a organiza cursuri de calificare și perfecționare la locul de serviciu pentru gardienii care nu necesită să fie dotați cu arme de foc în activitatea de prestare a serviciilor de pază fizică se va atesta o diminuare majoră a cheltuielilor suportate de către organizațiile particulare de detectiv și de pază.

În domeniul repatrierii mijloacelor bănești vor fi eliminate riscurile nespecifice afacerilor prin impunerea unor reglementări nejustificate.

Băncile își vor micșora cheltuielile prin includerea acestora în lista locatorilor ce pot beneficia de faptul că contractul de leasing are valoare de document executoriu.

Prin introducerea doar a opțiunii (nu obligației) de a include administratorul sucursalei în Regulamentul sucursalei persoanei juridice se vor micșora costurile pentru agenții economici.

Prin excluderea efectuării controalelor planificate din partea CNPDCP se va micșora povara administrativă și costurilor pentru agenți economici. Totodată vor fi evitate posibile situații de conflict în rezultatul controalelor.

În *domeniul digitalizării raporturilor corporative*, prin includerea alternativă a documentului electronic vor fi înlăturate o serie de cerințe birocratice nejustificate, se va reduce costul de desfășurare a afacerii, va fi facilitată participarea acționarilor persoanelor fizice, în special a celor minoritari, în administrarea societății pe acțiuni și gradul de protecție a acționarilor.

În *domeniul construcțiilor* se vor elimina bariere nejustificate pentru procedura de înregistrare cadastrală a bunurilor imobile în proces de construcție.

În domeniul de acreditare și evaluare conformității se va Asigura transparența și previzibilitatea în raport cu procesul și costurile pentru acreditarea laboratoarelor de către MOLDAC, se vor pune bazele pentru o revizuire a tarifelor existente, inclusiv cu posibilitatea de a identifica oportunități de scădere a acestora pentru solicitanții de acreditare.

În domeniul jocurilor de noroc, intervenția va duce la eliminarea concurenței neloiale pe piața națională și o disciplină mai bună în privința operatorilor de jocuri de noroc pe spațiul virtual în Moldova, protejarea consumatorilor de organizatori de jocuri ilegale și fraudele ce ar putea fi cauzate, asigurarea trasabilității mijloacelor financiare transferate în cadrul jocurilor, implicit combaterea mai bună a fenomenului spălării banilor prin intermediul jocurilor de noroc.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Nu este aplicabil

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Urmare a examinării problemei, riscuri relevante care pot cauza eșecul opțiunii recomandate nu au fost identificate. Respectiv, alte modalități de a elimina carențele în cadrul normativ în vigoare nu sunt realizabile, cel puțin pe perioada realizării și implementării reformelor în derulare cu privire la îmbunătățirea climatului de afaceri.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sânt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

În cazul opțiunii recomandate vor lipsi costuri de conformare pentru întreprinderi și nu va exista impact disproporționat, care ar putea distorsiona concurența. Menționăm, că opțiunea recomandată va avea impact benefic asupra întreprinderilor mici și mijlocii, deoarece vor fi diminuate costurile în activitatea de întreprinzător a acestora.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Se recomandă opțiunea de aprobare a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, deoarece această opțiune va permite excluderea unor bariere, cerințe, sancțiuni nejustificate, a cerințelor depășite prevăzute în unele actele normative excluderea, modificarea unor prevederi în actele normative din domeniul controlului de stat a activității de întreprinzător, care permit interpretări discreționare din partea funcționarilor și autorităților publice.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sânt necesare

Implementarea proiectului de lege va fi organizată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării– coordonatorul Grupului de lucru creat prin Dispoziția Guvernului 110-d. Va fi necesar, după caz, de modificat și ajustat cadrul normativ subordonat legilor, pentru a fi conform prevederilor proiectului. Totodată, schimbări instituționale nu vor fi necesare.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Diminuarea numărului de cazuri de conflict dintre întreprinzători și instituțiile publice

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Impactul pozitiv se va resimți cu intrarea în vigoare a prevederilor prezentului proiect. Evaluarea performanței va fi organizată de Ministerul Economiei prin monitorizarea periodică o dată la jumătate de an în colaborare cu autoritățile responsabile de domeniile de reglementare prin legile menționate la lit. e) al compartimentului “Definirea problemei”.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă sunt:

1. Întreprinzătorii și asociațiile acestora
2. Autoritățile publice – Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Consiliul Concurenței, Ministerul Sănătății, Banca Națională a Moldovei, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Centrul Național de Acreditare, Agenția Servicii Publice, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Justiției alte autorități responsabile de domeniile de reglementare prin legile menționate la lit. e) al compartimentului “Definirea problemei”.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

În scopul identificării barierelor în activitatea întreprinderilor în iulie 2022 Ministerul Economiei a anunțat inițierea colectării de propuneri pentru simplificarea interacțiunii organelor de stat cu mediul antreprenorial. Acțiunea a avut și are drept scop simplificarea și raționalizarea procedurilor pentru desfășurarea afacerii, în vederea asigurării implementării celor mai bune practici. Focusul principal va fi pe procese și proceduri simple, care necesită o analiză complexă, tehnică cu participarea nemijlocit a mediului de afaceri. Acestea au fost desfășurate pe următoarele domenii:

- Easy business vama: simplificarea procedurilor vamale, fluidizarea traficului etc.
- Easy business fisc: revizuirea sistemului sancționator, optimizare procedurilor de raportare etc.
- Easy business angajator: munca la distanță, raportările aferente raporturilor de muncă, digitalizarea proceselor;
- Easy business autorizare: obținerea actelor permissive de la autoritățile emitente pentru desfășurarea activității de întreprinzător, operare pe domenii și sectoare de activități economice;
- Easy business stop: simplificarea procedurilor de lichidare voluntară a companiilor, precum și simplificarea procedurii de suspendare a activității de întreprinzător.

Antreprenorii au fost invitați să se expună vizavi de aspecte ale legislației care trebuie simplificate pentru a reduce costurile de timp și bani. În procesul consultativ au participat Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova, Asociația Investitorilor Străini, Camera de Comerț Americană din Moldova (AmCham Moldova), Asociația Businessului European (EBA), Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC (ATIC), Asociația Patronală Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova, Asociația Patronală “Asociația Națională a Restaurantelor și a Localurilor de Agreement “MĂR”, Asociația Contabililor și Auditorilor Profesioniști din Moldova, Asociația Patronală a Subiecților Comerțului Interior “Pro Biz”, Grupul Contabil News. Urmare exercițiului de consultare antreprenorii și asociațiile de business au adresat demersuri în scris, fiind invocate un șir de probleme și propuse modificări în cadrul normativ. În procesul de consultare au fost organizate și un șir de ședințe. În cadrul acestor ședințe, de asemenea au parvenit propuneri de modificare a cadrului normativ în scopul eliminării unor costuri și bariere administrative nejustificate. Ulterior, reprezentanții mediului de afaceri au venit cu alte propuneri de îmbunătățire a climatului de afaceri pe domeniile fiscal și vamal. unele din aceste propuneri au fost incluse în proiectul politicii bugetar-fiscale și sunt deja aprobate. Menționăm, că pentru toate propunerile de modificare a cadrului normativ, prevăzute în prezentul AIR, autori sunt exclusiv reprezentanții mediului de afaceri.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul a fost plasat în consultări publice, publicat pe portalul particip.gov.md -

https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12345

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Deoarece această intervenție a apărut ca urmare a unui exercițiu complex de colectare a propunerilor de simplificare a legislației aproape exclusiv de la antreprenori și asociațiile de antreprenori, considerăm că **Mediul de afaceri** susține această inițiativă care vine să micșoreze povara administrativă asupra acestora. Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate, inclusiv a societății civile și sectorului privat vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului și Analizei Impactului de Reglementare. În rezultatul examinării propunerilor la proiect va fi întocmit tabelul de sinteză a recomandărilor și vor fi expuse argumentele pentru neacceptarea sau acceptarea parțială a propunerilor .

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	2	-	-
povara administrativă	2	-	-
fluxurile comerciale și investiționale	1	-	-
competitivitatea afacerilor	2	-	-
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	3	-	-
concurența pe piață	1	-	-
activitatea de inovare și cercetare	1	-	-
veniturile și cheltuielile publice		-	-
cadrul instituțional al autorităților publice		-	-
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	2	-	-
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor		-	-
situația social-economică în anumite regiuni		-	-
situația macroeconomică		-	-
alte aspecte economice		-	-
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	1	-	-
nivelul de salarizare	1	-	-
condițiile și organizarea muncii	2	-	-
sănătatea și securitatea muncii	1	-	-
formarea profesională		-	-
inegalitatea și distribuția veniturilor		-	-
nivelul veniturilor populației		-	-
nivelul sărăciei		-	-
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile		-	-
diversitatea culturală și lingvistică		-	-
partidele politice și organizațiile civice		-	-
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea		-	-
modul sănătos de viață al populației		-	-

nivelul criminalității și securității publice		-	-
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială		-	-
accesul și calitatea serviciilor educaționale		-	-
accesul și calitatea serviciilor medicale		-	-
accesul și calitatea serviciilor publice administrative		-	-
nivelul și calitatea educației populației		-	-
conservarea patrimoniului cultural		-	-
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale		-	-
accesul și participarea populației în activități sportive		-	-
discriminarea		-	-
alte aspecte sociale		-	-
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon		-	-
calitatea aerului		-	-
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen		-	-
biodiversitatea		-	-
flora		-	-
fauna		-	-
peisajele naturale		-	-
starea și resursele solului		-	-
producerea și reciclarea deșeurilor		-	-
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile		-	-
consumul și producția durabilă		-	-
intensitatea energetică		-	-
eficiența și performanța energetică		-	-
bunăstarea animalelor		-	-
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)		-	-
utilizarea terenurilor		-	-
alte aspecte de mediu		-	-
<p><i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit.b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i></p>			